SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 10. marca 2011*

V zadevi C-477/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Cour de cassation (Francija) z odločbo z dne 18. novembra 2009, ki je prispela na Sodišče 25. novembra 2009, v postopku

Charles Defossez

proti

Christianu Wiartu kot likvidacijskemu upravitelju družbe Sotimon SARL,

Office national de l'emploi – fonds de fermeture d'entreprises,

* Jezik postopka: francoščina.

Centre de gestion et d'études de l'Association pour la gestion du régime de garantie des créances des salariés de Lille (CGEA),

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik senata, R. Silva de Lapuerta, sodnica, E. Juhász (poročevalec), G. Arestis in J. Malenovský, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,
sodna tajnica: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. oktobra 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za C. Defosseza C. Uzan-Sarano, odvetnik,

– za CGEA de Lille E. Piwnica in J. Molinié, odvetnika,

– za francosko vlado G. de Bergues in A. Czubinski, zastopnika,

– za dansko vlado V. Pasternak Jørgensen in C. Vang, zastopnika,

– za Irsko D. O'Hagan, zastopnik, skupaj z B. Dohertyjem, BL,

– za špansko vlado F. Díez Moreno, zastopnik,

– za finsko vlado M. Pere, zastopnica,

– za švedsko vlado A. Engman, zastopnik,

– za vlado Združenega kraljestva S. Hathaway, zastopnik, skupaj z D. J. Rhee, barrister,

– za Evropsko komisijo G. Rozet in J. Enegren, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 17. novembra 2010

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 8a in 9 Direktive Sveta z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (80/987/EGS) (UL L 283, str. 23), kakor je bila spremenjena z Direktivo 2002/74/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. septembra 2002 (UL L 270, str. 10).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med C. Defossezem na eni strani ter C. Wiartom kot likvidacijskim upraviteljem družbe Sotimon SARL (v nadaljevanju: Sotimon), v kateri je bil C. Defossez zaposlen, preden je bila njegova pogodba o zaposlitvi nezakonito odpovedana, Office national de l'emploi – fonds de fermeture d'entreprises (sklad za zaprtje podjetij pri nacionalnem zavodu za zaposlovanje, v nadaljevanju: belgijski FFE) in Centre de gestion et d'études de l'Association pour la gestion du régime de garantie des créances des salariés de Lille (CGEA) (center za upravljanje in študije pri združenju za upravljanje jamstvenega sistema za terjatve delavcev v Lillu, v nadaljevanju: CGEA v Lillu), na drugi strani zaradi terjatev iz naslova plač, ki C. Defossezu zaradi plačilne nesposobnosti delodajalca niso bile izplačane.

Pravni okvir

3 V skladu s členom 1(1) Direktive 80/987 se ta „uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz obstoječih pogodb o zaposlitvah ali delovnih razmerij, do delodajalca, ki je plačilno nesposoben v smislu člena 2(1)".

4 Člen 2(1) te direktive določa:

„V tej direktivi se šteje, da je delodajalec plačilno nesposoben:

(a) kadar je v skladu z zakonom in drugimi predpisi države članice vložena zahteva za uvedbo postopka nad premoženjem delodajalca z namenom skupnega poplačila terjatev upnikov in ki omogoča upoštevanje terjatev iz člena 1(1)

in

(b) kadar pristojni organ v skladu z zakonom in drugimi predpisi:

– sklene začeti postopek ali

– ugotovi, da je podjetje ali dejavnost delodajalca prenehalo in da razpoložljivo premoženje ne zagotavlja jamstva za uvedbo postopka.“

5 Člen 3 Direktive 80/987 določa obveznost držav članic, da sprejmejo potrebne ukrepe za to, da jamstvene ustanove jamčijo izplačilo neporavnanih terjatev delavcev, ki temeljijo na pogodbah o zaposlitvi ali delovnih razmerjih in se nanašajo na plačilo za obdobje pred določenim datumom.

6 Člen 5 te direktive določa:

„Za organizacijo, financiranje in delovanje jamstvenih ustanov države članice določijo podrobna pravila, ki morajo upoštevati predvsem naslednja načela:

(a) premoženje sklada mora biti neodvisno od delodajalčevih obratnih sredstev in nedostopno za stečajni postopek;

(b) delodajalec prispeva k financiranju sklada, razen če financiranja v celoti ne prevzamejo državni organi;

(c) obveznosti sklada ne smejo biti odvisne od tega, ali se obveznosti za njegovo financiranje izpolnjujejo ali ne."

7 V skladu s členom 9 Direktive 80/987 ta ne vpliva na pravico držav članic, da uporabljajo ali uvajajo zakone in druge predpise, ki so za delavce ugodnejši.

8 V skladu z uvodno izjavo 7 Direktive 2002/74 bi bilo treba, da bi zagotovili pravno varnost za delavce v primeru plačilne nesposobnosti podjetij, ki opravljajo svoje dejavnosti v več državah članicah, in da bi okrepili pravice delavcev v skladu s prakso Sodišča, sprejeti določbe, ki izrecno določajo, katera ustanova je odgovorna za poravnavo terjatev za plačila v teh primerih, in določajo kot cilj sodelovanja med pristojnimi

upravnimi organi držav članic čim hitrejšo poravnavo neporavnanih terjatev delavcev. Poleg tega je treba zagotoviti pravilno izvajanje pomembnih določb s tem, da se predvidi sodelovanje med pristojnimi upravnimi organi v državah članicah.

9 S členom 1(4) Direktive 2002/74 so bile v Direktivo 80/987 vstavljene določbe, ki se nanašajo na mednarodne situacije, in zlasti člen 8a. V skladu z odstavkom 1 tega člena je, kadar je podjetje, ki opravlja dejavnosti na ozemljih vsaj dveh držav članic, plačilno nesposobno, za pokrivanje neporavnanih terjatev delodajalca odgovorna ustanova v državi članici, na ozemlju katere delavci opravljajo delo ali ga običajno opravljajo.

10 Člen 2(1) Direktive 2002/74 določa, da države članice sprejmejo zakone in druge predpise, ki so potrebni za uskladitev s to direktivo, do 8. oktobra 2005 in da te predpise uporabijo za vsak primer plačilne nesposobnosti, ki je nastopil po dnevu začetka veljave teh predpisov.

Dejansko stanje v postopku v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

11 C. Defossez je v Belgiji na gradbišču opravljal naloge delovodje in nato vodje ekipe, najprej od marca 1997 za družbo EBM SA, nato pa od septembra 2000 za družbo Sotimon. Ti družbi imata sedež v Franciji.

12 Decembra 2003 je bila C. Defossezu odpovedana pogodba o zaposlitvi. Zadevo je 15. januarja 2004 predložil Conseil de prud'hommes de Dunkerque (delovno sodišče v Dunkerqueu).

13 S sodbo Tribunal de commerce de Dunkerque (gospodarsko sodišče v Dunkerqueu) z dne 1. junija 2004 je bila v zvezi z družbo Sotimon uvedena sodna likvidacija. C. Defossez je, da bi dosegel poplačilo terjatev iz naslova plač, zahteval, naj v spor vstopita, primarno, CGEA v Lillu in, podredno, belgijski FFE.

14 Conseil de prud'hommes de Dunkerque je s sodbo z dne 30. junija 2006 odločilo, da je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi brez pravega in resnega razloga. Zato je določilo znesek terjatev C. Defosseza in naložilo izpolnitev obveznosti, določene v sodbi, CGEA v Lillu.

15 Cour d'appel de Douai (pritožbeno sodišče v Douaiju) je s sodbo z dne 31. januarja 2008 ugotovilo, da spadajo terjatve C. Defosseza v pasivo družbe Sotimon v okviru sodne likvidacije, naložilo izpolnitev obveznosti, določene v sodbi, belgijskemu FFE ter izključilo odgovornost CGEA v Lillu.

16 C. Defossez je zoper to sodbo vložil kasacijsko pritožbo, v kateri Cour d'appel de Douai očita, da je na podlagi člena 8a Direktive 80/987 v spremenjeni različici zavrnilo njegov zahtevek za jamstvo, vložen proti CGEA v Lillu, in ugotovilo obveznost jamstva belgijskega FFE.

17 V teh okoliščinah je Cour de cassation prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je člen 8a Direktive [...] 80/987, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2002/74 [...], ki v odstavku 1 določa, da kadar je podjetje, ki opravlja dejavnosti na ozemljih vsaj dveh držav članic, plačilno nesposobno, je za pokrivanje neporavnanih terjatev

delodajalca odgovorna ustanova v državi članici, na ozemlju katere delavci opravljajo delo ali ga običajno opravljajo, v odstavku 2 pa, da se obseg pravic delavcev določi z zakonom, ki ureja pristojno jamstveno ustanovo, treba razlagati tako, da določa pristojno ustanovo ob izključitvi vseh drugih, oziroma ali ga je treba ob upoštevanju cilja Direktive, in sicer krepitve pravic delavcev, ki uveljavljajo svojo svobodo gibanja, in člena 9(1) te direktive, v skladu s katerim ta ne vpliva na pravico držav članic, da uporabljajo ali uvajajo zakone in druge predpise, ki so za delavce ugodnejši, razlagati tako, da delavcu ne odvzema pravice, da namesto jamstva te ustanove uveljavlja ugodnejše jamstvo ustanove, pri kateri se v skladu z nacionalnim pravom zavaruje in plačuje prispevke njegov delodajalec?“

Vprašanje za predhodno odločanje

18 Najprej je treba spomniti, da v skladu s členom 2(1) Direktive 2002/74 države članice sprejmejo zakone in druge predpise, ki so potrebni za uskladitev s to direktivo, do 8. oktobra 2005 in te nacionalne predpise uporabijo za vsak primer plačilne nesposobnosti delodajalca, ki je nastopil po dnevu začetka veljave teh predpisov.

19 V zvezi s tem je Sodišče presodilo, da ima Direktiva 2002/74 pri neizvršitvi prenosa neposreden učinek le v primeru plačilne nesposobnosti, ki je nastopila po 8. oktobru 2005 (sodba z dne 17. januarja 2008 v zadevi Velasco Navarro, C-246/06, ZOdl., str. I-105, točke od 27 do 29).

20 Sodišče je ugotovilo, da Francoska republika s tem, da do poteka roka ni sprejela ukrepov, namenjenih zagotovitvi prenosa določb Direktive 2002/74 v francosko pravo, ni izpolnila obveznosti iz te direktive (sodba z dne 27. septembra 2007 v zadevi Komisija proti Franciji, C-9/07, točka 12).

21 Ker je bila v zvezi z družbo Sotimon s sodbo Tribunal de commerce de Dunkerque z dne 1. junija 2004 uvedena sodna likvidacija, plačilna nesposobnost iz postopka v glavni stvari tako ne more spadati na področje uporabe določb Direktive 2002/74.

22 Pravilna določitev določb, ki jih je treba uporabiti v okoliščinah, kot so te v zadevi iz postopka v glavni stvari, je še toliko pomembnejša, saj je Sodišče v točkah 20 in od 25 do 28 sodbe z dne 16. oktobra 2008 v zadevi Holmqvist (C-310/07, ZOdl., str. I-7871) ugotovilo, da člen 8a, ki je bil v Direktivo 80/987 vstavljen z Direktivo 2002/74, določa novo merilo za opredelitev pristojne jamstvene ustanove. Zato ta člen pomeni vsebinsko spremembo določb Direktive 80/987. Tako pravna presoja položaja, kot je ta v zadevi iz postopka v glavni stvari, nima nujno istega rezultata, kadar je opravljena v skladu z določbami Direktive 80/987 v prvotni različici ali v skladu z določbami te iste direktive, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2002/74.

23 V teh okoliščinah je treba na vprašanje predložitvenega sodišča za rešitev spora o glavni stvari odgovoriti na podlagi razlage določb Direktive 80/987 v različici pred spremembo z Direktivo 2002/74.

24 V zvezi s tem je Sodišče že poudarilo, da tudi če Direktiva 80/987 ne vsebuje določb, ki se izrecno nanašajo na terjatve delavcev, ki so svojo poklicno dejavnost opravljali

v drugi državi članici kot tisti, v kateri je poslovna enota njihovega delodajalca, pa za take terjatve kljub temu velja, in je torej treba v skladu z določbami te direktive določiti jamstveno ustanovo, pristojno za plačilo teh terjatev (glej v tem smislu sodbo z dne 17. septembra 1997 v zadevi Mosbæk, C-117/96, Recueil, str. I-5017, točki 16 in 19).

25 Sodišče je v zvezi s takim položajem presodilo, da je v skladu s členom 3 Direktive 80/987 pristojna jamstvena ustanova v državi članici, na ozemlju katere je v skladu s členom 2(1) te direktive odločeno o uvedbi postopka za skupno poplačilo terjatev upnikov ali je ugotovljeno prenehanje podjetja delodajalca (glej zgoraj navedeno sodbo Mosbæk, točki 20 in 27).

26 Sodišče je poleg tega menilo, da je v skladu s sistematiko Direktive 80/987 pristojna jamstvena ustanova, razen v primerih, ko jo v celoti financirajo javni organi, tista, v katero so bili vplačani ali bi vsaj morali biti vplačani prispevki plačilno nesposobnega delodajalca (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Mosbæk, točki 24 in 25).

27 Poleg tega je v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Everson in Barrass z dne 16. decembra 1999 (C-198/98, Recueil, str. I-8903), na katero se sklicuje predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe in v kateri je nasprotno od zadeve, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Mosbæk, plačilno nesposobni delodajalec imel poslovno enoto, in sicer podružnico, v državi članici, na ozemlju katere so delavci opravljali svoje delo, Sodišče presodilo, da je ustanova, ki je pristojna za plačilo neplačanih terjatev, tista, ki je v državi članici, v kateri ima ta podružnica sedež (zgoraj navedena sodba Everson in Barrass, točka 23). Poleg tega je bila ta pristojna jamstvena ustanova v državi članici, kjer sta tako delodajalec kot delavec plačevala prispevke za socialno varnost.

28 Predložitveno sodišče je v zvezi s temi elementi pojasnilo, da je imelo podjetje, ki je zaposlovalo C. Defosseza, sedež v Franciji. Iz spisa je razvidno, da so bili prispevki za kritje morebitnih zahtevkov iz naslova plač plačani v tej državi članici in da delodajalec ni imel nobene stalne poslovne enote v Belgiji.

29 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da elementi, upoštevni v zadevi iz postopka v glavni stvari, ne ustrezajo tistim iz zadeve, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Everson in Barrass. Nasprotno pa elementi, upoštevni v zadevi iz postopka v glavni stvari, ustrezajo tistim iz zadeve, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Mosbæk.

30 Iz navedenega je razvidno, da kadar podjetje, ki je zaposlovalo delavca, nima nobene poslovne enote v državi članici, v kateri je ta delavec opravljal svoje delo, in plačuje socialne prispevke kot delodajalec v državi članici svojega sedeža, je jamstvena ustanova, ki je na podlagi člena 3 Direktive 80/987 pristojna za plačilo terjatev delavca zaradi plačilne nesposobnosti njegovega delodajalca, ustanova države članice, na ozemlju katere je bilo odločeno o uvedbi sodne likvidacije.

31 Dodati je treba, da tudi če Direktiva 80/987 delavcu ne daje možnosti izbire med različnimi ustanovami, pa ne izključuje možnosti, da delavec, kadar je to zanj ugodneje in nacionalno pravo to predvideva, uveljavlja jamstvo druge ustanove kot tiste, ki je bila opredeljena na podlagi te direktive.

32 Cilj Direktive 80/987 je namreč delavcem zagotoviti minimalno varstvo na ravni Evropske unije v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (glej zlasti sodbi z dne 19. novembra 1991 v združenih zadevah Francovich in drugi, C-6/90 in C-9/90, Recueil, str. I-5357, točka 3, in z dne 16. julija 2009 v zadevi Visciano, C-69/08, ZOdl.,

str. I-6741, točka 27), ne da bi v skladu z njenim členom 9 vplivala na ugodnejše predpise, ki jih lahko države članice uporabljajo ali uvedejo (glej v tem smislu sodbi z dne 15. maja 2003 v zadevi Mau, C-160/01, Recueil, str. I-4791, točka 32, in z dne 25. januarja 2007 v zadevi Robins in drugi, C-278/05, ZOdl., str. I-1053, točka 40).

33 Tako Direktiva 80/987 ne nasprotuje temu, da se v zakonodaji države članice določi, da lahko delavec uveljavlja jamstvo za terjatve iz naslova plač nacionalne ustanove na podlagi prava te države članice kot dodatno ali nadomestno jamstvo glede na jamstvo, ki ga zagotavlja ustanova, ki je bila na podlagi te direktive določena kot pristojna, če navedeno jamstvo delavcu zagotavlja višjo raven varstva.

34 Glede na navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti tako:

– Člen 3 Direktive 80/987 v različici pred spremembo z Direktivo 2002/74 je treba razlagati tako, da je za plačilo neplačanih terjatev delavca, ki je običajno opravljal delo v drugi državi članici, kot je država članica sedeža njegovega delodajalca, ki je bil pred 8. oktobrom 2005 razglašen za plačilno nesposobnega, če ta delodajalec v tej drugi državi članici ni imel poslovne enote in je izpolnjeval obveznost prispevanja k financiranju jamstvene ustanove v državi članici njegovega sedeža, ta ustanova tista, ki je odgovorna za obveznosti, opredeljene v tem členu.

– Direktiva 80/987 ne nasprotuje temu, da se v nacionalni zakonodaji določi, da lahko delavec uveljavlja jamstvo za terjatve iz naslova plač nacionalne ustanove

na podlagi prava te države članice kot dodatno ali nadomestno jamstvo glede na jamstvo, ki ga zagotavlja ustanova, ki je bila na podlagi te direktive določena kot pristojna, če navedeno jamstvo delavcu zagotavlja višjo raven varstva.

Stroški

35 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Člen 3 Direktive Sveta z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (80/987/EGS) v različici pred spremembo z Direktivo 2002/74/ES je treba razlagati tako, da je za plačilo neplačanih terjatev delavca, ki je običajno opravljal delo v drugi državi članici, kot je država članica sedeža njegovega delodajalca, ki je bil pred 8. oktobrom 2005 razglašen za plačilno nesposobnega, če ta delodajalec v tej drugi državi članici ni imel poslovne enote in je izpolnjeval obveznost prispevanja k financiranju jamstvene ustanove v državi članici njegovega sedeža, ta ustanova tista, ki je odgovorna za obveznosti, opredeljene v tem členu.

Direktiva 80/987 ne nasprotuje temu, da se v nacionalni zakonodaji določi, da lahko delavec uveljavlja jamstvo za terjatve iz naslova plač nacionalne ustanove na podlagi prava te države članice kot dodatno ali nadomestno jamstvo glede na jamstvo, ki ga zagotavlja ustanova, ki je bila na podlagi te direktive določena kot pristojna, če navedeno jamstvo delavcu zagotavlja višjo raven varstva.

Podpisi